

INFORMÁCIÓ A TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK SZOLGÁLATÁBAN A MISZON harmadik tudományos konferenciájáról (Budapest, 1985. május 23–25.)

BÍRÓ JÚLIA

A szocialista országok nemzetközi együttműködésén alapuló Nemzetközi Társadalomtudományi Információs Rendszer (MISZON) működéséhez tartozik, hogy immár tíz éve a rendszeres tanácsuléseken kívül tudományos konferenciák szervezését is vállalja. Az első tudományos tanácskozás székhelye 1978-ban Várna volt, a következőnek 1982-ben Tallinn adott otthont. 1985-ben az MTA könyvtára szervezésében Budapest volt a házigazda mind a 10. tanácsülés, mind a harmadik tudományos eszmecsere számára.

Mint a konferencia választott témájának címe: „A tudományos információ szerepe a társadalomtudományok társadalmi, gazdasági és ideológiai funkcióinak megvalósításában” is mutatja a tagországok szakemberei – Bulgária, Magyarország, Vietnám, NDK, Mongólia, Lengyelország, Szovjetunió, Csehszlovákia főleg akadémiai és más társadalomtudományi információval foglalkozó intézeteiből – igen komplex témát elemeztek, s cseréltek véleményt a legfontosabbnak ítélt elvi és módszertani kérdésekben.*

A tudományos tanácskozás tartalmilag a következő fő témák köré csoportosult:

1. Az információ növekvő jelentősége a szocialista társadalomban;
2. A társadalomtudományi információ szerepe korunk ideológiai harcában;
3. A társadalomtudományi információ helye a társadalomtudományok ideológiai funkciójának megvalósításában;
4. A MISZON szerepe a társadalomtudományi információ fejlesztésében a szocialista országokban;
5. Analitikai-szintetikai információk felhasználása a tudományos, a politika és a gazdasági döntések előkészítésében. (A MISZON és tagországi információs kiadványaiból helyi kiállítás adott ízelítőt.)
6. A társadalomtudományi információ automatizálása a MISZON és tagországi nemzeti információs rendszerének kompatibilitása. (Ennek illusztrálására online bemutatóra is sor került.)

A társadalomtudományok hármas funkciórendszerében – a tudatformálás, a valóságfeltárás és döntéselőkészítés – kiemelkedő jelentősége van az információnak – hangsúlyozta bevezető előadásában *Rózsa György*. Tulajdonképpen e funkciók mind jobb

* A háromnapos konferencia plenáris ülésein 31 előadás és hozzászólás hangzott el. Jelen ismeretetés nem vállalkozhat teljeskörű bemutatásukra. Felmentést ad ez alól az is, hogy a tudományos tanácskozás anyagait az MTAK közös kötetben megjelenteti orosz nyelven, angol rezümével ellátva.

betöltését szolgálja a társadalomtudományi szakinformatika, amely problémaérzékenységéből, jellegéből adódóan a többi tudományágtól eltérő információs technológiát igényel. Megállapította, hogy a MISZON, mint multidiszciplináris bibliográfiai adatbázis még nem használta ki azokat a lehetőségeket, amelyek egy hatékony információs szolgáltatástól várhatók. Súlyos akadályozó tényező egyebek mellett a primer dokumentum-ellátás, valamint a műszaki és hírközlő berendezések hiánya. Más oldalról viszont arra is felhívta a figyelmet, hogy az információtovábbítás mind korszerűbb eszközei a jelenleginél intenzívebb reagálást is követelnek. Ennek szolgálatába kellene állítani – az általa indítványozott – további módszertani tapasztalatcseréket.

A társadalomtudományi információ fejlesztésében *Ligeti Lajos* akadémikus – aki a tudományos tanácskozást mint az MTA Könyvtári Bizottság elnöke nyitotta meg – megkülönböztetett jelentőséget tulajdonított a nemzetközi kapcsolatoknak, s hangsúlyozta, hogy a magyar fél ennek szellemében törekszik a tagországokkal való mind sokoldalúbb és hatékonyabb, a kor követelményeinek mindjobban megfelelő együttműködés gazdagítására.

Krause, M. (NDK) a társadalmi-gazdasági és technikai-technológiai szempontok számbavételére és az információs technológia társadalmi hatásainak vizsgálatára hívta fel a figyelmet. Az NDK társadalomtudományi információjának fejlődését vázolván ismertette a 80-as évektől funkcionáló „*Társadalomtudományi információs és dokumentációs tanács*” fő feladatait. Ezek:

- a társadalomtudományi információ és dokumentáció tudományos alapú kutatásának tervezése,
- a nemzetközi szervezetekben való részvétel koordinálása a társadalomtudományi információ területén (többek között a MISZON rendszerben).

A második problémakör elemző előadását *Igrickij, J. I.* (SZU) tartotta meg.

Az ideológiai harc különböző megnyilvánulásait, a 70-es–80-as évek antikommunista kampányait vizsgálva, az ellenpropagandát közvetlenül segítő operatív információ szerepét tisztázta. Az ellenpropaganda három szintjén, stratégiai-taktikai-operatív az utóbbi kettő hatékonyságát és a tudományos információs tevékenység hatékonysága közötti szoros kapcsolatot mutatta be bőséges példákkal. Megállapította egyebek között, hogy az időbeni operativitásnak az információ előkészítési szakaszában kell érvényesülnie, felgyorsítva ezáltal a döntéshozatal folyamatát. Az operatív ellenpropagandát szolgáló tudományos információ külön „dossziét” igényel. Célszerűnek tartotta ilyen dossziék készítését és cseréjét, vagy ezzel kapcsolatos tapasztalatcserét a szocialista országok tudományos információs intézetei között. Nem utolsósorban felhívta a figyelmet az információs anyagválogatás jobb szelekciójára; fel kell használni a különböző irányzatokat képviselő nem marxista ideológusok kritikáit is. Szerinte a MISZON a propaganda fejlesztése érdekében rendszeresen megjelenő közös kiadványokat készíthetne, továbbá az ideológiai harc információellátását segítő adatbank létrehozását is javasolta.

Sach, J. (Lengyelország) a társadalomtudomány ideológiai funkcióinak megvalósulását elemezve összevetette a MISZON és a tőkés országok információs szolgálatának szerepét. Utalt arra, hogy a nemzetközi helyzet támasztotta követelményekkel, a szocialista országok társadalomtudományi ideológiai feladatainak erősítésével egy, a rendszer-

tanács tagjai által publikált MISZON kötet foglalkozik. Az információ a tudományos kutatásnak nemcsak segédeszköze, hanem alkotó része is. Vitára invitáló kérdésként felvetette, hogy a referálás mellett az analitikus-szintetikus információszolgáltatás egyre elterjedtebbé válik, vajon melyik információtípus a leghatékonyabb?

A *harmadik témakör* részletes áttekintését adta *Gabrovska, Z. és Zaharov, V.* (Bulgária) közös előadása, amely lényege, hogy az információs szervek szolgáltatata operatív, aktuális, pontos és társadalmilag jelentős információ nagyban hozzájárul a társadalomtudományok ideológiai funkcióinak hatékony és minőségileg magas színvonalú működéséhez. Kifejtették, hogy a MISZON fejlesztésében nagyobb hangsúlyt kell kapnia a *minőségi követelményeknek*, hogy valóban az aktuális témákra koncentráljanak a közös kiadványok, kerüljenek előtérbe a hasznosítható tapasztalatok és hívják fel a figyelmet a társadalomtudományi kutatások „fehér foltjaira”. A teljességét növelhetné a nem marxista és antikommunista irodalom szélesebb körű bemutatásával is. Az információ *operativitását* is minden lehetséges módon növelni kell, különben nem hat az információ a társadalomtudományi kutatások fejlődésére, csak utánuk kullog, felesleges munka szükségtelen termékeként. Egyik módjának az információs kiadványok megjelentetési ciklusának gyorsítását látja. A társadalomtudományi információ megoldatlan feladatai a felhasználói igényvizsgálatok azon módszereinek az érvényesítése, amelyek lehetővé tennék az információ pontosabb differenciálását. A tájékoztatást végző szakemberek képzettségét tudományterületi szakmai és informatikai irányban kell növelni.

A *negyedik témakör* fő előadását *Vinogradov, V. A.* akadémikus, az INION igazgatója tartotta. Elmondta, hogy a MISZON széles körű kiadványtevékenysége és az automatizált szolgáltatás a következő komplex feladatok megoldásához hivatott segítséget nyújtani:

- a társadalomtudományi kutatások információellátásához,
- a társadalomtudományok fejlődésének általános színvonala növeléséhez és az oktatáshoz,
- a létező szocializmus propagandájához, és az ideológiai harchoz.

A jelen ötéves terv 30 közös referáló és analitikus-szintetikus kötet kiadását irányozza elő. A kiadványoknak a teljességre kell törekedniük, vagyis a tudományos információnak a társadalomtudományok teljes spektrumát át kell fognia.

A sokoldalú együttműködés eredményeként létrehozott információellátásnak például a KGST komplex programjaira (28 program) is ki kell terjednie, szolgálva a tudományos-műszaki haladást, valamint a tudomány és a termelés kapcsolatát. De feladata a szocialista életmód – a kultúra, ifjúság, stb. problémáinak – új érdekeinek és értékeinek bemutatása is.

Az ideológiai harc terén a kritikát elméleti és propaganda szinten egyaránt elő kell segítenie. Rámutatott a propaganda és ellenpropaganda szoros kapcsolatára. Itt a MISZON és tagországai kettős információs feladatot oldanak meg: egyrészt szintetizálják, és akkumulálják a marxista-leninista gondolatok továbbfejlesztését, másrészt követik és elemzik a nem marxista vagy antimarxista irodalom termékeit.

Felhívta a figyelmet a társadalomtudományi információ komplex jellegére. A komplexitás megmutatkozik egy tudományterület vagy egy ország, régió problémáinak komp-

lex vizsgálatában. Utalt arra, hogy a társadalomtudományi információ és a MISZON hatékonysági problémáival a MISZON 2. tallinni tudományos konferenciája részletesen foglalkozott. Szóvá tette, hogy az automatizálás, a MISZON AIR (Automatizált Információs Rendszer) fejlődésének üteme elmarad a kívánatostól.

Az ötödik témakör sokoldalú megvitatását kiváltó bevezető előadását *Földi Tamás* tartotta „Az információelemzés és a tudományos tájékoztatás fejlődésének mai szakasza” címmel. (A szerzőnek az itt elhangzott előadása alapján írt cikke lapunk 1985. 6. sz. 575–582. p. jelent meg, ezért ennek ismertetésétől eltekintünk. A szerk.)

A tudományos információellátás tapasztalatairól számolt be *Ehmke, G.* (NDK). Az analitikus-szintetikus információellátás feladataival kapcsolatban megállapította:

- összhangba kell hozni a központilag meghatározott feladatokkal, mivel a felhasználók intézményei, szervezetei is ezt teszik,
- az információszolgáltatás a felhasználói rétegeknek sajátosságától, társadalmi pozíciójától függően lehet a döntéselőkészítés, a folyamatirányítás és az ideológiai harc eszköze is.

Tapasztalata szerint a vezetői információellátást leginkább az analitikus-szintetikus speciális információs kötetek szolgálják. Referáló köteteket jelentetnek meg a külföldi felsőoktatási rendszerekről, de számítógéppel előállított referáló kiadvánnyal is próbálkoztak a mérnökképzés témakörében. Az információs szervek, központok minél pontosabban ismerik a kutatási eredményeket, a terveket, a vezetési munkastílust, annál célirányosabb és hatékonyabb az analitikus-szintetikus információs szolgáltatásuk. A szolgáltatott információ minőségi kritériumai: tartalmi és időbeni megfeleltetés, a vezetés igényeinek megfelelően kellően specifikus, tömör. Meghatározó tényező az információforrások minősége, pontossága, megbízhatósága. A minőséget befolyásoló mutatókkal – mint a társadalomtudományi információ eredményességét meghatározó egyik fontos tényezővel – *Lenart, J.* (Lengyelország) foglalkozott. A tudományos információ korszerű rendszere olyan szervezési megoldásokat, logikai eszközöket, információfeldolgozási technológiát és technikai eszközöket alkalmaz, melyek növelik az információs folyamatok jobb minőségét. Ezt szolgálják többek között a nemzetközi és országos szabványok. Különböző módszerekkel mérhető egy információs rendszer szervezettségi foka.

Az eredményesség ugyancsak fontos tényezője a felhasználói oldal. Rámutatott a felhasználói teaurusz és az adott információ fogalmi teaurusza közötti összefüggésre. Optimális esetben a befogadott információnak ún. újdonságértéke van, mely további alkotómunkára ösztönöz.

Az információs igények, s a felhasználók differenciálásával egyidejűleg kell végbemenie az információszolgáltatás tartalmi és formai differenciálódásának. Az eredményeséget növeli az információszolgáltatás és azok felhasználóinak objektív és szubjektív jellegű szükségleteinek megfeleltetése. Az eredményesség nem utolsósorban függ az információk tevékenység céljától, a célok megválasztása pedig a hozzávezető út és eredményessége mértéke szempontjából gyakran nem kis dilemmát okoz.

Két szovjet szakember *Gerasimov, V. J.* és *Pančenko, A. I.* a referáló munka korszerűsítésének néhány kérdésével foglalkozott. A referáló kiadványokat nem a passzív információforrások, hanem a funkcionálisan hatékony kiadvány követelményrendszeré-

ben vizsgálta. Az általa kifejtett „fókuszos” referálás lényege a megszokott „tükröztetővel” szemben, hogy a referátum a primér információnak nemcsak jelzése, hanem maximálisan koncentrált formában tartalmi hordozója is. A referátum szemantikai szerkezetének moduláris jellegűnek kell lennie, olyan információ alkotó elemekkel kell rendelkeznie, mint tényszerű, módszertani és elméleti. A referátum jellegét befolyásolja tehát a primer dokumentum jellege, de a referáló folyóirat fejezete is, ahová bekerült. Az anyagválogatásban nem a mennyiségi, hanem a minőségi szempontoknak kell érvényesülniük. Csak az elméletileg érdekes, a tudományos kutatás dinamikus fejlődését szolgáló munkákat kell referálni. A referáló munka korszerűsítéséhez vezető úton nagy tartalmékek rejlenek a primer dokumentumrendszer és a referátum információs szerkezetének optimális egymáshoz rendelésében. Arra kell törekedni, hogy minden referátum a felhasználó megismerési érdekeit aktivizáló többcélú használatból bíró információt nyújtson.

A hatodik problémakör előadói a csehszlovák nemzeti szervek igazgatói *Zahradil, J.* (Prága) és *Kyselica, F.* (Pozsony) voltak. Az első, „Az információk automatizálása a társadalomtudományokban és a kompatibilitás a MISZON és tagországai nemzeti rendszerei között” című előadás történeti áttekintést adott az információk növekedéséről és az információs szolgáltatások fejlődéséről. A számítástechnika új médiumként „technikai forradalmat” váltott ki, mely hatásában a könyvnyomtatás felfedezéséhez hasonlítható. Megváltoztak az információfeldolgozás módszerei, tekintettel a sokrétű és többszöri felhasználás gépi lehetőségeire. Az információtovábbítás gyorsítására telekommunikációs technika ad lehetőséget. Általánosan elismert az új technika alkalmazásának célszerűsége, de továbbra is fennáll a ragaszkodás a mai helyzetnek nem megfelelő szervezeti struktúrákhoz. A közepes és kis országok nem vállalhatják nagy információmennyiségek jó minőségű számítógépes feldolgozását. A nyugati országokban működő automatizált információs rendszerek a francia *Bulletin Signaletique* kivételével – elvesztették nemzeti jellegüket, információszoigálató központok lépnek be a hagyományos rendszerekbe.

A szocialista országok integrációját a MISZON biztosítja. A társadalomtudományi információs szolgáltatás fejlettsége különböző az egyes tagországokban. Csehszlovákiában például két nemzeti információs rendszer létezik. Kérdés, hogy a tagországok többékevésbé kialakult nemzeti rendszerei hogyan tudnak kapcsolódni a nemzetközi rendszerhez? Megőrizhetik-e autonóm nemzeti tartalmukat? A nemzeti rendszereket a nemzetközi rendszer alkotórészeiként kell felfogni a nemzeti alrendszer funkcióját pedig a kijelölt Nemzeti Szervek (KNSZ-ek) az együttműködésben közvetlenül résztvevő akadémiai információs intézmények látják el együttműködő partnereikkel. Nyilvánvaló, hogy a nemzeti rendszereknek kell alapvetően a nemzetközihez igazodniuk. A KNSZ feladata megteremteni a feltételeket ahhoz, hogy a nemzetközi adatbázisokból információs szükségleteket elégítsenek ki és biztosítsák a nemzeti rendszer termékeinek szelektív továbbítását a központi adatbázis építéséhez. Nem eldöntött kérdés a bázisszervek és az osztott adatbázisok szükségessége. A MISZON központi adatbázisának kialakításában és működtetésében a Vezető Szervre (az INION-ra) hárul a munka nagyobb terhe, a KNSZ-eknek a nemzeti szintű intézmények sorával kell kooperálniuk.

Az előadás folytatásaként *Kyselica, F.* (Csehszlovákia) elemzi a kompatibilitás problémáit a nemzeti rendszer szintjén. A nemzeti információs rendszerek alapja a nemzeti bibliográfia, automatizálásuk szinte valamennyi szocialista országban megtörtént. Nem-

csak a MISZON-nal, hanem az NTMIR-rel való kompatibilitást is gátolják a nemzeti bibliográfiák már kialakított különböző rekordszerkezetei. Eltérés tapasztalható a dokumentumtipológiában is, különösen a tartalmi határok tekintetében. (Pl. a regionális jellegű irodalom kiiktatása a nemzetközi továbbítás folyamatából.)

A nemzeti bibliográfiák és a nemzetközi információs rendszerek közötti együttműködés egyik gondja a szervezeti kérdések megoldatlansága. Nem megoldott az osztályozási nyelvek (ETO, Rubrikátor-kompatibilitás) sem. Több probléma akadályozza a nemzeti bibliográfiák adatbázisaiból nemzeti inputként szolgáltatható mágnesszalag alkalmazását a MISZON számára. Kívánatos lenne, hogy a nemzeti bibliográfiák hasonló feldolgozási struktúrát alkalmazzanak; a tartalmi szelekció feladata pedig a KNSZ-re hárulna megfelelő hardver és szoftver birtokában. A megoldáshoz vezető egyik lehetőségnek tartja a nemzeti bibliográfiák együttműködését nemzetközi információs rendszer formájában. Ha nem találjuk meg a kompatibilitás biztosításának lehetőségeit, nem valósulhat meg az NTMIR-ben, a MISZON AIR-ben deklarált alapelv: az egyszerű feldolgozás és többszöri felhasználás. A nemzeti bibliográfiák közelítésében és szabványosításában (az ISBD, ISSN számok alkalmazásával) már vannak konkrét eredmények.

Az információs technika perspektíváiról az INION – MISZON AIR fejlesztési munkáiról tartott beszámolót *Hisamutdinov, V. R.* a MISZON AIR főkonstruktor. A számítástechnika egyre újabb eszközei (optikai lemezek, személyi számítógépek, stb.) lehetővé teszik információs és számítógépes hálózatok kialakítását, a szövegátvitelt. Legfőbb eredmény a MISZON Vezető Szervében az INION-ban kiépült és már működő adatbázis, amely online hozzáférhető az európai szocialista országok, és műholdon keresztül Kuba számára is. A legtöbb gyakorlati tapasztalatról a bolgár és a csehszlovák KNSZ-ek számolhatnak be. A több mint 250 ezer dokumentum adatait tartalmazó adatbázis megállja helyét a nemzetközi összehasonlításban. Van nyelvi és faktografikus adatbázisa, folyóiratokról számítógépes nyilvántartása, oktatóprogramja. 1985 végétől évi 200 ezer növekménnyel számolhat.

A jövő terveiről elmondta, hogy problémára orientált adatbázisok létrehozását tervezik az INION kiadványrendszerének megfelelően, és automatizálják a könyvtári folyamatokat.

Ezt követően a jelen néhány problémájával foglalkozott:

- a csomagkapcsolt online rendszer bevezetésével,
- az adatbázisba eljuttatandó leírások – rekordok formai-tartalmi kérdéseivel,
- a KNSZ-ek mint információs központok működési feltételeinek biztosításával,
- a szervezési és tervezési munkák operatívabb végzésére állandó nemzeti képviselők delegálását javasolta.

A párbeszéd online információkeresés tapasztalt előnyeiről és a szolgáltatással kapcsolatos elvárásokról *Machlitz, G.* (NDK) számolt be. A jelenlegi keresőrendszer tezauszus nélkül is jónak bizonyult, bár a nyelvi eszközök kidolgozásában a sokáig tartó egyeztetés helyett kompromisszumos megoldásokat lát reálisnak. A számítógépben tárolt információ minősége egyenes arányban függ az alkalmazott keresőnyelvtől és a feldolgozott dokumentumtól. Ez utóbbi minőségét a tagországok nemzeti irodalmának bevitelével lehetne szavatolni. Hatékony és ösztönző informálásra törekszenek, hiszen a „sok információ éppoly rossz, mint a kevés”. Célszerű lenne, hogy a kutatók maguk

végezhessék az irodalomkeresést. A primér irodalom kérdése meghatározóvá válhat a felhasználói érdeklődésben.

Az információs szakemberek képzésének és továbbképzésének jelentőségével foglalkozott *Jiráková V.* (Csehszlovákia). Az egyes tagországok KNSZ-ben a hiányzó műszaki-anyagi feltételeken kívül a szakemberhiányra panaszkodtak. A szakembereknek kulcsfontosságú szerepet kell betölteniük a rendszer fejlesztésében, a MISZON adta lehetőségek alkalmazásában. Ezért javasolta, hogy a MISZON munkaterveiben szerepeljenek oktatási programok, aspirantúra lehetőségek. A gyakorlati-szakmai képzésben a tagországok egymásnak is segíthetnek.

Az MTA Könyvtár részéről magam is úgy látom, hogy megnövekedett a kijelölt nemzeti szervek feladatköre, információközvetítő és koordináló szerepe. Szerintem a tagországok felelős szervei között tapasztalható egyenlőtlenségek a résztvevői intézmények eltérő jellegéből és feladataiból is származnak. Az európai szocialista országok akadémiai, könyvtári többségében nem országos társadalomtudományi információs központok, így a nemzetközi együttműködésben vállalt kötelezettségeiknek az egyes érintett intézmények együttműködésével tudnak eleget tenni. A koordinátori szerepkör kettőssége határozza meg a magyar KNSZ munkáját is. Egrészt szerveznie kell a MISZON magyarországi szolgáltatását, másrészt biztosítani kell a hazai szakirodalom egységes követelményeknek megfelelő feldolgozását és adatbázisba juttatását.

A feladatok ellátásában nélkülözhetetlennek tartom az egyes intézeteken kívüli, a nemzeti és nemzetközi szakmai körökkel kialakított kapcsolatrendszert. A koordinátori-közvetítői szerepkör hagyományokat nélkülöző új feladatok megoldására aktív, többek között elő kell segíteni a nemzeti rendszer kompatibilitását a nemzetközivel. A nyugati irodalomból ismert információközvetítővel összevetve ez több műhelymunkát igénylő komplex tevékenység.

A konferencia résztvevői megállapították, hogy a MISZON keretében végzett tudományos színvonalú eszme- és tapasztalatcseré elősegíti a társadalomtudományi információ elméleti-gyakorlati fejlesztését. A konferencia előadásai átfogóan elemezték a tudományos információ szerepét a társadalomtudományok társadalmi-gazdasági és ideológiai funkcióinak biztosításában. A fő hangsúly az információs tevékenység minőségi követelményeit biztosító feltételek, összefüggések vizsgálatára tevődött. Ideértve az operativitást és a korszerű számítástechnika alkalmazásának problémakörét is.

A résztvevők az eddigi tevékenységeket és a kutatási – tudományszervezési munkák perspektíváját felvázolva annak a meggyőződésüknek adtak hangot, hogy az informatika és a telekommunikációs eszközök területén elért eredmények alapján tovább korszerűsödik az AIR MISZON információs technológiája, s biztosítható lesz az információs folyamatok és rendszerek kompatibilitása a MISZON keretei között.

A tanácskozás zárónyilatkozata rögzítette: „Célszerűnek tartjuk, hogy a nemzeti információs központok és társadalomtudósaink ismerkedjenek meg a jelen konferencia anyagával”. A tudományos tanácskozás általam lényegesnek és hasznosnak vélt gondolatainak vázaltszerű bemutatása is figyelemfelkeltő szándékú. Osztozom ugyanis azzal a véleménnyel, hogy minden, – akár morzsányi – tapasztalatra is szükség van az információ területén is a minőségi tényezők – a szakmai színvonal, a szervezettebbé válás és anyagi racionalitás – előtérbe kerüléséhez.